

RÉSZLET A KACAGÁSAINK CÍMŰ EMLÉKIRATBÓL

Ezt a könyvet jórészt nem én írom, mások már megírták rólam, de nem helyettem. 1974 januárjától 1989. december 15-ig rögzítették, miről beszéltem családommal, barátaimmal, irodalmi összejöveteleken, a szerkesztőségben, beszámoltak megmozdulásaimról, példás buzgalommal és megközelítő pontossággal megörökítették csaknem mindent, ami velem és körülöttem e tizenöt év alatt történt. Amióta 2008 áprilisában elémtették a tizenöt vaskos kötetbe szuszakolt hatezer oldalt, nem győzök csodálkozni: mivel érdemeltem ezt ki, miért kellett ennyi energiát pazarolni rám, és minden bizonnyal nem csak rám. Miért lett belőlem szekusfenntartó, akinek megfigyeléséből egy teljes gépezet húzott az átlagost többszörösen meghaladó jövedelmet. Nincs türelmem és lehetőségem, hogy szociológiai pontossággal feltérképezsem ezt a teljes gépezetet, csak azokat említem, akikre az irataim böngészése után következtethetek. Valaki(k)nek le kellett írnia(uk) a lehallgatott beszélgetéseket. Másvalakiknek le kellett fordítaniuk. Nem gépbe írtak, hanem kézzel, nem kell képzett grafológusnak lenni ahhoz, hogy a kézírásból az íródeák egyéniségére következtessenek. A magam részéről ezúton is köszönetet mondok P. D. főhadnagynak és N. A. kapitánynak (ők is csak szignóval jelzik fordításait), mert kollégáiktól eltérően könnyen olvasható, kulturált kézírásukkal megkönnyítették a kései érdeklődő saját magáról való tájékozódását. Ezeket az alapszövegeket felettesek egész sora kireparálta, filológusokat megszegényítő körültekintéssel előszavazták, utószavazták, láb- és oldaljegyzetekkel látták el, az információkat ide-oda utalták. Ezeket az utasításokat valakinek lajstromba kellett szednie, és végre is kellett hajtania. Például megszerkesztenie azt a Belügyi Tájékoztatót, amelynek a jelek szerint tizenöt éven keresztül tudtomon kívül külső munkatársa voltam, de – fájdalom – többször idéztek szavaimból, mint írásaimból. Bele kell nyugodnom: visszhangosabban beszéltem, mint írtam.

A lehallgatási jegyzőkönyvek fölé hajlókon kívül nem kevesen lehettek, akik vigyázó szemmel követtek útjaimon. Mivel hajlott koromig, trombózisaim előtt hosszú lépésekkel szaporáztam – barátaim szerint rohantam –, sajnálom azokat, akik gyalogszerrel loholtak a nyomomban, könnyebben követtek azok, akik azt figyelték, merre pöfögök Trabantommal. Kiszállásaimról – terepjáró ember lévén – telexek mentek a Belügyminisztérium Arad, Bihar, Hargita, Kolozsvár, Kovászna, Máramaros, Temes megye szerveihez, kartársi segítséget kérve, tartanak szemmel, amíg a felségterületükön kószálok. Fényképekkel illusztrált részletes beszámolók érkeztek válaszul. Az egyik ilyen fénykép különösen kedves családi emlékünk. Ötletszerűen indultunk el csavarogni a családdal, de ahogy az 2008-ban kiderült, titkosnak szánt nekívágásunkról rövest megérkezett a tudósítás: „Az F. forrás közli: 1986.08.12. dátumon, 12 óra 10 perckor Gherasim célszemélyt (zárójelben: Gálfalvi Györgyöt) megfigyeltük egy női személlyel (a fost observat cu o individă) és két kislánnyal Székelyudvarhelyen. Mellékelten csatolunk egy fényképet. Aláírás: Merdari Ioan alezredes.” Fiatalok és felszabadultak vagyunk a fényképen, én farmerben feszítek, Irma haját arcába fűjja a szél.

Ismétlem, nem teljesen értem a személyem iránti fokozott érdeklődést, miért löttek ágyúval felborzolt tollú verébre. Nem próbáltam erőszakkal megdönteni a rendszert, igyekeztem indulataimat féken tartani, bár elismerem, hogy ez nem mindig sikerült. De a jogos – vagy jogtalan? – önvédelemből magamra erőszakolt öntompításom ellenére egész életemben nem tettem mást, csak mondtam a magamét. Nem a másét, a magamét. Abban az értelemben gondolkoztam másként, hogy a magam módján gondolkoztam. Nehezen alkalmazkodtam mindenféle elváráshoz, mert magamhoz is nehezen alkalmazkodtam, nemhogy máshoz. Alkatilag önféjű vagyok, de az a fajta önféjű, aki közel enged magához a kételyt: igazam az igazság-e? Egyik kedves szerzőm, Végel László sorait szívesen idézem: „Könnyű azoknak következtetéseknek maradni, akik vakon hisznek igazságukban. De nehéz azoknak, akik kételkednek benne, akik elviselik a szkepszis és a viszonylagosság kockázatait, de mégis következtetéseket.”

Én, óriási szerencsémre, olvasmányaim hatására nagyon korán eldöntöttem, mi dolgom e világban, s tőlem telhetően igyekeztem felismert feladatokat szívósan elvégezni. Ebben az igyekezetemben akadályokba ütköztem, sorjázó konfliktusaimat ezek az ütközések okozták. Kezdetből fogva tisztában voltam, hogy helyzetemért, folytatásos csatározásaimért együtt vagyunk hibásak: én és a világ, a világ és én. Triviálisan leegyszerűsítve ez úgy nyilvánult meg, hogy kihallgatásaimon szememre vetették, nem tartom be a törvényeket, erre azt válaszoltam, én a saját törvényeim szerint akarok élni, s vannak esetek, amikor ezek a törvények felülírják az ország törvényeit. Harcmódom, a mégoly viszonylagos őszinteség meglepte kihallgatóimat, olykor kajánul figyeltem, hogyan igyekeztek alkalmazkodni. Ők is őszinték voltak, nyilván viszonylagosan.

Az első tizenhárom évről nincsenek írásos támpontjaim, a Szekuritátéval való kapcsolatomból hiányoznak a lehallgatási, kihallgatási és megfigyelési jegyzőkönyvek. Pedig meg kell lenniük valahol, ezt nemcsak kutyaösztönömmel érzem, hanem tapasztalatból tudom. A kolozsvári és temesvári kihallgatásom jegyzőkönyvét 1961-ben láttam, alá is írtam. Az írásos támpontok hiányában kizárólag a memóriámra vagyok utalva, márpedig emlékezetem, hallásommal együtt, rohamosan gyengül. Sietnem kell az elszámolással.

Hogyan is kezdődött?

1961 őszén, egy előadás szünetében a Nyelvészeti Katedrával szemben lévő 12-es terembe bekiáltott kolléganóm, Mihály Bertalan Olga (Murvai Olga néven lett kiváló nyelvtudós és egyetemi tanár. Két évvel ezelőtt temettük el, barátok voltunk, nagyon szerettem): – Gálfalvi, keres édesapád! Meglepődve léptem ki az ajtón, nem tudtam arról, hogy apám Kolozsváron volna. A folyosón idős férfi várt, s bemutatkozás nélkül közölte: a Szekuritátétól vagyok, velem kell jönnie. Nem döbbsentem meg, tulajdonképpen számítottam erre a találkozásra. Megpróbálom dióhéjban összefoglalni, miért.

Első feleségemet, Kapusi Xéniát 1958-ban, az egyetemen zajló letartóztatási hullám keretében napokig vallatták. Bizalmas barátnője volt Péterfy Irénkének, Páll Lajos menyasszonyának. Irénkét, a papeányt tíz évre ítélték, Xéniát alapos testi és lelki döngönyözés után, egészséges származására való tekintettel, elengedték, de időről időre találkozóra hívták, s elbeszélgettek vele arról, mi történik az egyetemen. A vallomásán kívül nem írtak alá vele semmilyen kötelezvényt, de nyomatékosan figyelmeztették, hogy ezekre a találkozókra el kell mennie, mert bármikor elővehetik az ügyét. Jelen volt 1956. november 1-jén a Házsongárdi temetőben, megtalálták nála az ő kézírásával Illyés Gyula Egy mondat a zsarnokságról című versének másolatát és Páll Lajos verseit – ennél kevesebbet is zártak el embereket. Amikor 1960. november 12-én összegurultunk – ő ötödéves volt, én akkor kerültem fel az egyetemre –, Xéni az első hajnalon elmondta nekem ezt a kötelezettségét. Ott álltam – pontosabban feküdtem – 18 évesen, vállamon egy lány fejével, aki megosztotta velem legféltebb titkát, s bocsáttassék meg nekem, hogy a pillanat nagyszerűségét átérezve, elszorult torokkal közöltem: márpedig ennek véget vetünk. Szentnek mondott együgyűségemben halvány fogalmam sem volt arról, mire vállalkoztam, haditervem még éppen nem lehetett, de hajtott a hepcia és a beavatkozási viszketeqség, amely életem során annyi

bonyodalmat okozott. A legközelebbi találkozáson – a Filológia egyébként kedves, segítőkész titkárnője volt a valószínűleg kényszerűen bejártatott üzenetközvetítő – én is megjelentem a Református Teológia sarkán, és parázs féltékenységi jelenetet rendeztem. A lódenkabátos, középkorú, köpcös „csábító” meghökkenve hallgatta ordítozásomat: „ne zaklassa a menyasszonyomat, mert szétverem a pofáját”. Tanácstalanul nézett Xénire, mintha tőle várt volna segítséget, magyarázza már meg a félreértést. A következő meghívó két nap múlva érkezett, azzal a nyomtatékos felszólítással, hogy Xéni egyedül jelenjen meg az Egyetem titkárságán. A dékánátus előtti ablakmélyedésben húzódtam meg, s amikor a köpcös feltűnt a folyosón, népes közönség előtt megismételtem monológomat, ha lehetséges, még nagyobb hangerővel. Az utcasarkit még talán, de ezt az előadást már nem lehetett volna mentetegetni. Délutánra az éppen üresen maradt tantermekben húzódtunk meg, éjszakára Herz Sanyihoz (írói nevén Szives Sándorhoz) kérezkodtunk be. Napokig bujkáltunk, alkalmi szállásokon éjszakáztunk és nappaloztunk. Annak, hogy nem találtak meg, egyetlen oka lehetett: nem is kerestek. Valahol valakik valamiért így döntöttek. Jó lenne tudni, miért? A titkárnő nem hozott több üzenetet, Xénit békén hagyták, tudtommal a kinevezése után sem zaklatták. Mások számára talán hihetetlen, számomra inkább érthetetlen, ami történt. Nem olyanok ismertem még később a hivatali és apparátusát, hogy valakit kieresszen a karmai közül. Gyanakodhatnék, hogy Xéni valamit elhallgatott előlem, de nem gyanakszom. Annak idején pokolian büszkék voltunk arra, hogy úgy, mint mi, még senki sem szeretett, és érzelmi fellobbanásunk időtállóan bizonyult, öt évet töltöttünk együtt. Egyenes embernek ismertem meg, mindvégig őszinték maradtunk egymáshoz. Lehet, túlságosan is azok. Vannak kapcsolatok, amelyek nem a hazugságon, hanem az őszinteségen futnak zátonyra.

A dióhéjban elmondottak után talán érthető, miért számítottam rá, hogy egyszer valaki elém áll, és azt mondja: a Szekuritátétől vagyok, velem kell jönnie. Most tehát benyújtják a számlát, villant át rajtam. Közöltem, be kell jelentenem az évfolyamvezető tanárnak, hogy hiányozni fogok. A férfi bólintott, elkísért Szigeti József professzori szobájaig, de nem jött be velem. Szigeti szó nélkül hallgatta végig helyzetjelentésemet. Első év elején kitüntetően barátságos volt, jelesre vizsgáztam nála, de a Xénivel való, botrányosnak mondott kapcsolatom miatt megorrolt rám, mert nem szerettem a bonyodalmat. Most az esedékes lelkifróccs mellőzésével karon fogott, és átvezetett a dékáni irodába, ahol Szabó György szokásos faarcával csak annyit mondott: – Akkor hát menjen. (Szabó Györgyöt tanáromként is kedveltem, Antal Árpád és Balogh Edgár mellett ő volt az az előadó, akit szívesen hallgattam. Láng Gusztáv akkor még tanársegéd volt, az őt év alatt egyszer jött be helyettesíteni, a Levél a hitveshez elemelte feledhetetlenül. Évekkel később, az Igaz Szó szerkesztőjeként munkatársi kapcsolatba kerültem Szabó Györggyel, s közvetlenül tapasztalhattam, hogy faarca milyen fanyar humort takar. Nyolcvanéves korában levélben búcsúzott el tőlem, elnézést kérve, hogy munkára alkalmatlannak ítélte magát.) Szigeti még mindig karonfogva visszavezetett a szobája elé, és átadott az ott strázsáló férfinak. Szótlánul gyalogoltunk végig a Horea úton, befordultunk az Árpád (akkor már Traian) utcába, először léptem át a Szekuritáté küszöbét, kísérőm leltárba adott két férfinak, akik azonnal románra fordították a szót. Felvették adataimat, közben én arra vártam, mikor kerül elő köpcös ismerősöm, de ő nem jelentkezett. Kihallgatóim megkérdezték, ismerem-e Moyses Mártont és Szokoly Eleket. Természetesen igennel válaszoltam, hiszen Moyses Marci iskolatársam, majd évfolyamtársam volt az egyetemen, de a másik csoportba osztották be, nem voltam ott, amikor 1960 novemberében az egyetemről elvették. Szokoly Elek magántanuló volt a Bolyaiban, de vasárnaponként együtt jártunk a Salamon Ernő Irodalmi Körbe. Jobb íráskészsége volt, mint a kör tagjai többségének, egy felolvasott írása meg is jelent az Ifjúmunkásban, ma is emlékszem a címére (Vajon néznek?). Rokonszerves, csendes fiúnak ismertem meg, a vitákban higgadtan érvelt. Tűzkeresztiségem, első kihallgatásom váratlanul rövidre sikeredett. Miután felvették az adataimat, tisztázták, hogy önmagammal vagyok azonos, és bevalloztam, az általam elrejtettéket is ismerem, közölték velem, hogy még aznap Temesvárra kell utaznom további kihallgatásra. Megjegyeztem, hogy nincs pénzem az utazásra, de megnyugtattak, hogy oda-vissza szabadjegyet kapok. Bejelentettem, hogy el kell hoznom a bentlakásból a fogkefémeket és a pizsamámat, erre azt a választ kaptam, hogy egy-két éjszakát nélkülük is kibírok. Rövid jegyzőkönyvet írtak az elhangzottakról, szó nélkül aláírtam, hiszen minden igaz volt benne. Kiállítottak egy küldőcédulát, behívtak egy nálam alig idősebb, lenyalt hajú fiatalembert, kezébe nyomták a papírokat, és a gondjaira bízták. Lóhalálában vágattunk az állomásra, lepecsételtük a szabadjegyeket, s éppen csak elértük a Kolozsvár–Temesvár személyvonatot. Abból az útból legélesebben az alföldi táj maradt meg bennem. Húszéves koromig nem jutottam túl Kolozsváron (kivéve az 1944 és 1946 közötti portyámat, ahol az utazásokat zsenge korom okán jórészt átaludtam). Most nem tudtam betelni a síkság látványával. Kísérőmhöz egy szót sem szóltam, ő sem hozzám. Sohasem szerettem a piperkőcöket, első látásra ellenszerves volt, és az is maradt. Váradig azzal szórakoztattam magam, hogy felidéztem a Szejkből azokat a jeleneteket, amikor éppen kísérik, s ő társalogni próbál kísérőivel. Időnként valószínűleg el is mosolyodtam, a Szejk mindmáig egyik kedvenc példatáram. Arra, hogy mi vár rám Temesváron, kíváncsian és némi aggodalommal gondoltam. Moyses Mártonról Benkő Levente írt egy jó, mert pontos könyvet (Bűn volt a szó, Charta Kiadó, 2002). Adatgyűjtéskor engem is megkérdezett, és bőven idézte emlékeimet. Ezúttal arra térek ki, hogy Marcival egyetértéseink mellett rengeteg vitánk volt, nem tudhattam, hogy e vitákból mit fogok másnap esedékes kihallgatásomon visszahallani. Nem kellett eldöntenem, mert előre tudtam: őszinte leszek, elmondom, hogy Marci alapján a szocializmus híve – valóban az volt –: kívülről fújta Lenin műveit, kifogásai az „érted haragszom, nem ellened” szellemében fogantak. Késő este érkezünk Temesvárra, kísérőm kiadós gyaloglás után a papírokkal együtt átadott a Szekuritátén a szolgálatos tisztnek, aki röviden közölte, hogy reggel 7-kor jelenjek meg a kapunál. Szállásomként egy közeli címet adott meg, elmagyarázta, hogyan jutok oda. A kiérdemesült garnizáló padlásszobájában (mosdó a folyosó végén) a plafonon nyüzsgtek a poloskák, de szerencsémre az én véretem a poloskák – a szúnyogokkal ellentétben – nem kedvelik, ennek később, terepjáró újságíróként gyakran láttam hasznát. Nem tudom felidézni, mit ettem a két nap alatt, s egyáltalán ettem-e valamit Temesváron és a vonaton. Erről a kihallgatásról Benkő Levente könyvében részletesen beszámoltam. A könyvből tudtam meg, Moyses akkor már első fokon elítélték, Szokoly ellen még folyt a vizsgálata. Szokoly a Zsombolya melletti Facsádon élt, ezért kellett engem Temesvárra vinni. Azért kerültem a képbe, mert Moyses és Szokoly levelezésükben többször hivatkoztak azokra a vitákra, amelyeket Marosvásárhelyen folytattunk 1957-ben és 1958-ban, tehát tizenhat éves koromban. Ezekben a mindnyájunk által nagy horderejűnek tartott vitákban én megengedhetetlen liberalizmusról és elvi engedékenységről tettem tanúbizonyságot, ezért szapultak kétfelől, bár megítélésemben ámyalatnyi eltérés volt közöttük, amit több folytatásban fejtettek ki. Nem ironizálok, hiszen vére ment a játék (Moyses fiatalon belehalt, Szokoly éveken át raboskodott) már akkor is, amikor alig nőttünk ki a kamaszkorból, s még nem tanultuk meg, hogy az emberek, ha értelmiségiként akar a világban körülnézni, bizonyos távolságot kell tartania saját, mégoly őszinte elkötelezettségben fogant nézeteitől is. Kihallgatóim terhelő adatokat szerettek volna gyűjteni Moyses másodfokon való elfeléréséhez és Szokoly Elek tárgyalásához, nem akartak belenyugodni, hogy én ilyenekkel nem szolgálhattam. Nem velem leveleztek, hanem rólam, Szokolyval négy éve nem találkoztam, Moyseszel is elszakadtunk egymástól, miután engem érettségi előtt kicsaptak, ő pedig érettségi után kihagyott egy évet. Kezdő kihallgatott voltam, nehezen értem meg, mi dolgom ebben a minőségemben, egy idő után nekibátorodtam, kezdtem kiigazítani a kérdéseket, ellentmondtam, sőt kiselőadásra is vetemedtem. Kihallgatóimat mérhetetlenül felbőszítette, hogy fölöslegesen töltik velem az időt, kilátásba helyezték, hogy fenéken rúgnak és megpofoznak. Ezt a hangot én kikértem magamnak, mert nem akartam belátni, hogy ennél rosszabb is megtörténhet egy kihallgatáson, s még csak nem is kell ehhez olyan izgágának és

önérzetesnek lenni, mint amilyen voltam. Végül aláírtam a többoldalas jegyzőkönyvet, mert nem volt benne semmi, amit ne írhattam volna alá – tudtommal sem Moyses, sem Szokoly tárgyalásán nem hangzott el a nevem –, meghallgattam a tanácsot, miszerint nagyon vigyázzak magamra, mert tiszteletlen és ingerlékeny vagyok. Ezt a szót nagyon megjegyeztem: akkor már (még) túrhetően beszéltem és írtam románul, de azt, hogy „irascibil”, akkor hallottam először, szótárban kellett utánanéznem, mit jelent. Furcsa egybeesés, hogy utolsó kihallgatásomon, 1989. december 10-én Măries parancsnok ugyanezzel a jelzővel illetett: irascibil. Alkonyatkor eresztettek útnak – immár kísérő nélkül – a második napon, az este maradék használható részét eltébláboltam Temesváron, mindenekelőtt megkerestem Xéni szülőházát az Írisz utcában – ez volt a háztűznéző –, de akkor még nem mentem be a szüleikhez, mert kapcsolatunk papíron való törvényesítése szüleim akadémikusodása miatt némi késleltetést szenvedett. Abból a kihallgatásból sok tanulságot levonhattam volna, de én kevéssel is beértem. Abban a korban voltam, amikor a fiatal azért nem hallgat a tapasztaltabbra, mert nem olyan tapasztalatokat akar szerezni, és saját tapasztalatai között is kényesen válogat, csak azt kívánja megtanulni, ami inyére van. Én a törtétekből arra következtettem, hogy nem olyan fekete az ördög, amilyenre festik, hiszen íme, elmondtam véleményemet, és meghallgattak, meg akartak pofozni, de nem tették, hurrá, győzött az igazság, élhetek tovább a magam törvényei szerint. Két évig viszonylag zavartalanul és gondtalanul múlattam az időt az egyetemen: az órákra ugyan ritkásan jártam, de a vizsgákat letettem, péntek este elmentem a Gaál Gábor Körbe, szombaton leutaztam Xénihez, hét közben ültem az Akváriumban (nemzedékem Pilvax kávéháza ma bankfiók), beszélgettem barátaimmal, közben olvastam, olvastam, olvastam, néha írtam is. Tudtam róla, hogy egyik-másik társamat „behíták”, azt is suttogták, hogy ott ülnek körülöttünk, sőt, közöttünk is a besúgók, de azzal áltattam magam: engem már bevíttek, kihallgattak, megforgattak, láthatták, nem tudnak velem semmit sem kezdeni, tehát nem érdemes velem foglalkozni.

1964. november kilencedikén nagyon megverték. Végre leírtam ezt a mondatot, megittam egy pohár vizet, s most várom, hogy enyhüljön a gyomromból a mellembé kúszó szorítás. Nincsenek illúzióim: tudom, hogy ezt a görcsöt a kibeszélés terápiája sem tudja feloldani. Negyvenkilenc éven át hallgattam róla, mindössze két embernek mondtam el, mi történt velem: Xéninek, mert ő látta el a sebeimet, s egy barátomnak, mert meg kellett neki valamit magyaráznom, amit enélkül nem érthetett volna meg. Az aforizma szerint, akinek nincsenek titkai, ahhoz bizalmatlanok az emberek. Ez volt az egyik legmélyebbre elásott titkom, most kimondtam. Még maradt néhány, s valószínűleg lesz közöttük olyan is, amit magammal viszek. Nem akarom a törtéteket dramatizálni. Ami számomra drámai volt, az más számára esetleg groteszknak tűnhetett. Az előzményekről azt kell itt elmondanom, hogy a Gaál Gábor Kör egyik ülésén vitába kevertem magam Nagy Istvánval, Szilágyi István egyik novellája kapcsán. Ő azt állította, Szilágyi István nem ismeri a mai munkások életét, én bátorkodtam megjegyezni, hogy Szilágyi István nemrég vasúti fűtő volt, Nagy István utoljára a harmincas években dolgozott munkások között Galacon, mielőtt a politikában elmerült volna. Nagy István megsértődött, az első gyűlésen elpanaszolta, hogy a Gaál Gábor Körben a fiatalok tiszteletlenek. Biztos vagyok benne, hogy nem akart feljelenteni, csak a keserűség fakadt ki belőle, de valakinél gellert kapott a megjegyzése, utánanézték, ki volt tiszteletlen Nagy Istvánval. Ezúttal nem jöttek el a tanterem ajtajáig, már az egyetem előtt megszólítottak. Amikor közöltem velük, hogy szólnom kell a csoportvezető tanárnak, megnyugtattak, hogy ők már szóltak. Nem kellett gyalogolnom, autóval repítettek a Traian utcába, s bekísértek ugyanabba a szobába, ahol három éve már vendégszerepelttem Temesvárra indulásom előtt. Emlékezetem szerint félóránál hosszabb ideig volt alkalmam elgondolkozni azon, mi következhet. Számítottam arra, hogy Gaál Gábor köri felszólalásaim szóba kerülnek, s az is felsejlett bennem, hogy számon kéri a Nagy Istvánval való incidensem. Elhatároztam, hogy mentségemre hozom fel, nemrég szemináriumi dolgozatot írtam Nagy István egyik novellájáról, s bár korlátolt embernek, de olyan írónak tartom, akinek vannak emlékezetes írásai is. Éppen a címekeket szedtem gondolatban újbegyre, amikor kihallgatóim beléptek. Elöl egy magas, erősen kopaszodó, sasorrú, elegáns férfi jött, a másikban felismertem köpcös ismerősömet, aki 1960 óta takonyfogó bajuszt növesztett. Temesvári kihallgatóimhoz hasonlóan ők sem mutatkoztak be. (Szigorúan személyes tapasztalataim szerint a bemutatkozás csak a hetvenes években jött divatba az intézménynél, bár 1983-as házkutatásomkor a biztosítótiszt ezt mellőzte.) A sasorrú velem szemben foglalt helyet – én eleve a kihallgatószékbe ültem, ennyit már megtanultam Temesváron –, a köpcös a hátam mögé állt, bár volt még szék s egy kanapé is a szobában. Személyi adataim felvétele után – a kihallgatás románul folyt, bár a köpcösről tudtam, hogy magyar, annak idején monológomat is magyarul intéztem hozzá – a sasorrú valóban a Gaál Gábor Körrel kezdett érdeklődni. Készséggel, mondhatnám lelkesen kezdtem ecsetelni, mi is az a kör, mihez akarunk vele kezdeni, s elébe mence az esedékes további kérdéseknek, előadtam az őszinte beszéd imperatívuszáról vallott nézeteimet. A nyugodtnak indult párbeszéd akkor fajult el, amikor kihallgatóm emelt hangon fejemre olvasta, hogy az őszinteség ürügyén az az idősebb nemzedékek megvalósításait vonjuk kétségbe, a külföldi irodalom kultuszával idegen érdekeket szolgálunk. Van egy hangfekvés, ami nálam kamaszkorom óta mindmáig kiüti a biztosítékot, önkéntelenül én is megemelem a hangom. Most is ez történt. Felháborodva közöltem, hogy a gyanúsításokat és egyáltalán ezt a hangot kikérem magamnak. A sasorrú arcán „mint félelem, sápadt el a harag” (Arany János), pattogva felordított: – Dreptî! (Vigyázz!) Akkor már katonaviselt ember voltam, harmadév után Aradon kaptunk másfél hónapig alaki kiképzést (ez ötödév után Lippán még négy hónapon át megfejték), a civil iménti felháborodása a mundérban történt beidomítottással az őszönök szintjén viaskodott bennem, a vetélkedés eredményeképpen felemelkedtem, de félúton, laza bicskatartásban megálltam. A köpcös, akinek addig szavát sem lehetett hallani, kihúzta alólam a félig felszabadult széket – az én időmben sem Temesváron, sem Kolozsváron, sem Marosvásárhelyen nem voltak a kihallgatószékek rögzítve –, és számomra teljesen váratlanul fenéken rúgott. Derült égből a seggbe rúgás – vontam le magam számára jóval később a tanulságot, amikor már megtanultam, hogy az embernek állandóan résen kell lennie, s ez a szállóigévé vált mondatom nem csak, sőt, nem elsősorban a fizikai konfliktusokra vonatkozott. Ahhoz, hogy esetleg érthető legyen, mi következett, rövid kitérőt kell tennem. Én végigverekedtem gyerekkoromat és a kamasz éveket. Az iskolában, az utcán, a grunden, a strandon ki kellett verekednem magamnak a helyemet. Sándor Zoltán osztálytársam mondta mosolyogva egy érettségi találkozáson: mindig úgy emlékszem rád, hogy éppen verekszel. Sokszor alulmaradtam, de közben megtanultam, hogy ezek az összecsapások nem az angol úriemberek erkölcsi szerint zajlanak, itt mindenekelőtt arra kell törekedni, hogy az ember ne hagyja magát, attól függetlenül, hogy kivel áll szemben. Genetikai hiányosság lehet: nem alakult ki bennem az erősebb tisztelete. Ezt magyaráztam elszántan a tanári konferencián, amikor kicsaptak, mert összecsaptam a tanárommal, s ezért éreztem elégtételt, amikor összetűztem soros szerelmem apjával, aki előzőleg mindkettőnket megpofozott, mert csókolózáson kapott a kapuban. Megvert, de én nem a vér, hanem a csók ízével a számban füttyörészve mentem haza.

Amikor 1964 novemberében a kolozsvári Szekuritátén a köpcös fenéken rúgott, nem a visszautés bátorsága, hanem őszöne indította el a kezem. Értek már ilyen alattomos támadások a grunden, amikor az utcák közötti focimeccsen kakaskodtunk, s én nem figyeltem a hátam mögé. Most sem figyeltem az ártalmatlannak tűnő köpcösre. Az adott pillanatban az egyetlen célszerű rípostot választottam: könyökkel hátraütöttem, telibe találtam a köpcös orrát. Hallottam, hogy felnyögött, de csak a sasorrút láttam, aki két hosszú lépéssel megkerülte az asztalt, és villámgyorsan az arcomba vágott. Ugyancsak reflexből visszaütöttem, de második ütésre már nem volt lehetőségem. A szembeálló férfi baromi erős, rutinos verő és verekedő volt, annyi esélyem sem volt vele szemben, mint hópehelynek a lerben. Engem az életben így nem vertek meg. Azt írják, a szakmabeliek értenek ahhoz, ne maradjon nyoma a

veréseknek. Rajtam nyoma maradt, bár a sasorrú kétségtelenül vérprofi volt. Az egész jelenet egyébként inkább egy kocsmai verekedésre emlékeztetett. (Kocsmában kétszer verekedtem életemben: egyszer Szöcs Kálmán helyett, egyszer Majtényi Erik védelmében.) Két percig sem tartott az egész, kábán, kiütött bokszolóként roskadtam le, sajgott a szemem környéke, vastagodni kezdett a szám, mintha foghúzás előtt kaptam volna érzéstelenítőt. Amikor valamelyest magamhoz tértem, ketten voltunk a szobában a zömökkel, aki a kanapén ülve, zsebkendőjével nyomogatta az orrát. Eszembe sem jutott, hogy számon kérjek tőle valamit; nem jutott eszembe semmi. Visszatért a sasorrú, ismét kifogástalanul elegáns volt. Leült velem szemben a székre, hosszú ideig figyelmesen nézett, mint aki munkája eredményét veszi számba. Egy idő után megszólalt, hibátlan, sőt, választékos magyarsággal: – Idefigyeljen, Gyuri! (Gyuri! Ez volt az egyetlen alkalom, amikor a Szekuritátén keresztneveken szólítottak. Amikor tíz év múlva kézhez vettem, a kihallgatásokon Gálfalvi elvtársnak, nagy ritkán Gálfalvi úrnak szólítottak, a lehallgatási jegyzőkönyvekben az általuk adott fedőneveken – Kelemen, Gál, Gherasim, Gheorghe –, olykor vezetékneveken emlegettek. Megfigyeltem: a jegyzőkönyvekben Hajdut, Jánosházyt, Nemess Lászlót fedőnevükön kívül sokszor keresztnevükön becézték, Székely Jánost, Markó Bélát és engem soha.) Tehát: Idefigyeljen, Gyuri! Ami az előbb történt, köztünk marad, de nem felejjük el. Nem érdekel, hogyan fogja megmagyarázni, mi történt az ábrázatával. Mondja, hogy legurult a Fellegváron vagy a Metró (szépmemlékű pincekocsmá) lépcsőin, mondja, hogy verekedett a Fásoknál (Karolina téri táncterem), mondjon akármit. De ha csak egyszer – értsünk szót, csak egyszer – eljár a szája, nem ússza meg ennyivel.

Kábán és bambán hallgattam. Annyi azért ájtott a kábaságon, hogy kihallgatóm összefogott beszédet tart, és szabadulni akar tőlem. Nem készült nyilatkozat, nem készült jegyzőkönyv, nem kellett semmit aláírom. Csak a kihallgatás kezdetén felvett személyi adataim tanúskodtak arról az asztalon, hogy ott jártam. És nagy valószínűséggel – későbbi tapasztalataim alapján – a magnóra vett beszélgetés, majd a dulakodás zajai. Bejött egy férfi – azt sem vettem észre, mikor hívták be –, a sasorrú néhány szót mondott neki az ajtóban, az intett, hogy menjek vele. Kikísért a mosdóba, ott románul rám szólt, szedjem rendbe magam. Belenéztem a tükörbe: a szemfogam fölött felhasadt a szájam, a szemöldököm vérzett, szemem alja megduzzadt (délutánra sötétkék, másnapra fekete lett). Itt néhány korty vizet a tenyeremből, megmostam az arcomat az arcomat – ennyit tehettem a rend érdekében. Kísérőim karanfoga átvezettek egy néptelen folyosón, onnan az udvarra értünk, az autóbejárón léptem ki az egykori Új, akkori Karl Marx, mostani Decebal utcába. Nem akartam ezt az arcomat mutogatni, mellékutcákon lopóztam az állomásig. Sötétedés után érkeztem Marosvásárhelyre, huszonegy kilométert gyalogoltam Mezőbándig, ahol Xéni tanított. Bergenyénél átvágtam a hegyen, a Nagytelep alatt érkeztem be a faluba. Valaki megláthatott, mert híre ment: a tanár urat – a címet megelőlegezték – megpötyölték a cigánysoron. Ez tehát megveretésem története, amelyről 49 éven át hallgattam. Nem azért hallgattam róla, mert kihallgatóm ezt parancsolta, hanem azért, mert szégyelltem, hogy megtörténhetett velem, szégyelltem, hogy együtt tudtam élni ezzel az emlékekkel. Hogy lazítsak rajta, megpróbáltam humorba oldva, máskor racionálisan feldolgozni a történeteket, magyarázatot találni, miért úsztam meg ezt is – mint annyi mást – viszonylag ép bőrrel, de csak odáig jutottam, hogy megveretésem valószínűleg nem volt benne az eredeti forgatókönyvben, szakmai műhibaként került rá sor, ezért akartak tőlem rövid úton megszabadulni, amikor a hátsó kapun kivezettek. Nincs írásos bizonyíték rá, de sejtésem szerint a kolozsvári Szekuritátén arra a következtetésre jutottak, hogy nem vagyok teljesen normális. Igazán kár, hogy ezt a diagnózist nem közzölték időben marosvásárhelyi kortársaikkal. Később, a 15 év alatt, amíg vizsgálat alatt álltam, soha nem nyúltak hozzám, az egyetlen fenyegető mondat Bătagă ezredes szájából hangzott el: – Vannak nekünk más módszereink is. – Tudom – válaszoltam a kolozsvári közjátékra emlékezve, s reflexből tettem hozzá. – Nekem is vannak más módszereim. – Tudjuk, hogy maga nagylegény, de itt ne legyen az – zárta le Bătagă az épületes eszmeccserét, nem tudhatom, ő is arra gondolt-e, amire én.

Nincsenek illúzióim – írtam –, vannak görcsök, amelyeket a kibeszélés terápiája sem old fel. Nem igaz, hogy az idő minden sebet begyógyít. Az én sebeim évtizedek után is pontosan úgy sajognak, mint amikor kaptam őket. Maradnak tehát a rémálmok, melyek végigkísértek az életemen, melyeknek „az a része, mely túlnyomónak mondható” (Heltai), a Szekuritátéhoz kötődik. Ezekben a rémálmokban rendszerint szekusokkal viaskodom, úgy akarnak valakik megfojtani, hogy ne kiálthassak, ezért szörnyű torokhangon üvöltözöm, féléber állapotban magam is hallom saját üvöltésemet. Ilyenkor Irma – immár negyvenhat éve – igyekszik felébreszteni, de a rémálmokból nehéz az ébredés. Akit egyszer megvertek, az tudat alatt örökre megvert ember marad, hiába áltatja magát azzal, hogy aki visszaütött, az nem megvert, hanem verekedő.

Csendes Lászlót, a Szekuritáté Irattárát Tanulmányozó Nemzeti Tanács elnökét – akinek ezúton is köszönetet mondok segítségéért – 2008 áprilisában megkérdeztem, valóban nincsenek kolozsvári és bukaresti éveimről jelentések? Azt válaszolta, lehet, hogy vannak, de nem hozzájuk kerültek. Akkor hova?

Dali Sándort, szépmemlékű első főszerkesztőmet, aki annak idején csaknem egyéves munkával rendbe tette (rendbe tetette) káderlapomat, hogy felvehessen az Ifjúmunkáshoz, a hetvenes években, amikor már egyikünk sem dolgozott a lapnál, poharazgatás közben faggatni próbáltam arról, miért tartott olyan sokáig az a nagytakarítás, mit kellett eltakarítani, mit közöltek vele kolozsvári éveimről. Dali kópésan hunyorgott, karomra tette a kezét, s csak annyit mondott: – Marha voltál, de ezért szeretünk! Dali Sanyit immár nem tudom faggatni marhaságom történetéről, Csendes László lemondott az elnökségről, nem jelezheti, előkerült-e a lappangó kolozsvári dosszié. Egyelőre az sem derült ki – legalábbis én nem tudok róla –, hogy Szilágyi Domokoson kívül ki tartotta számon, miről beszélgettünk 1966 és 1971 között a bukaresti Kisseleff vendéglő törzsasztalánál. Marad tehát a Marosvásárhelyen összegyűjtött 6000 oldal, amelyből mutatványként közlök néhány részletet.

Belügyminisztérium
Maros Megyei Felügyelőség
Belügyi Információs Szolgálat
CNSAS pecsét.

Szigorúan titkos
Példányszám ...
(Kézzel:) 02.10.1974.

Iosif Banc első titkár elvtárs jóváhagyta, hogy dolgozzunk ezen az ügyön, és jelentsük neki az eredményt. A munkálatot én irányítom. Aláírás kiolvashatatlan. (Máshol, gépelt szövegből, azonosítottam: Ristea Gheorghe paracsnookról van szó. – G. Gy.)

Jelentés
1974.10.24.

Gálfalvi György, született 1942. április 28-án, Marosvásárhelyen, György és Marghit (sic!) gyermeke, magyar nemzetiségű, román állampolgárságú, egyetemi tanulmányok, jelenleg szerkesztő minőségben a marosvásárhelyi IGAZ SZÓ folyóirat szerkesztőségének alkalmazottja, az RKP tagja, lakhelye Marosvásárhely, Moldovei u. 28. sz., 16. lakrész.

A szóban forgó személyről jelezték, hogy nacionalista–ellenséges álláspontot képvisel. Értesítettük az illetékes pártszerveket, és 1973.12.11-én jóváhagyták, hogy információkat szerezhessünk be róla.

A rendelkezésünkre álló információk azt bizonyítják, hogy nevezett GÁLFALVI GYÖRGY azt állítja: országunkban elrománosítás folyik. A szóban forgó személy véleménye szerint jelenleg Erdélyben IORGA elméletét alkalmazzák, aki a következő elmélet híve volt „... egy nemzet felvirágoztatásához nem kell feltétlenül a leghumánusabb módszerekhez nyúlni”. Azt állítja, hogy a szerkesztőségben minden magyarnak passzív elenállást kell kifejténiük. Ne tegyenek semmit, ami a magyar szellem kárára lenne.

1973 folyamán a fent nevezettet felkereste Marosvásárhelyen KOVÁCS SÁNDOR-IVÁN magyar állampolgár, a budapesti KARTARS (sic!) folyóirat főszerkesztője, akinek a valóságnak nem megfelelő módon mutatta be országunk együtt élő nemzetiségeinek helyzetét. KOVÁCS SÁNDOR-IVÁN magyar állampolgár kijelentette ez alkalommal, hogy a Magyar Népköztársaságban tudják, hogyan bánnak Romániában a magyar nemzetiséggel, és hogy ezt a problémát meg fogják vitatni a Magyar Munkáspárt KB-i ülésén.

A nevezett GÁLFALVI GYÖRGY jó barátja a kolozsvári BALOGH EDGÁR írónak – ismert, nacionalista–ellenséges megnyilvánulású elem, akire odafigyel a Kolozs Megyei Felügyelőség, és akitől ő tanácsot kér, hallgat a tanácsaira, követendő példának tartja.

Nevezett BALOGH EDGÁR egy találkozásuk alkalmával GÁLFALVI GYÖRGYEL 1973 folyamán azt javasolta utóbbinak, hogy „minél gyümölcsözőbb tevékenységet fejtsen ki” a marosvásárhelyi irodalmi körökön, melyeknek minél kevesebb taggal kellene rendelkezniük, mivel, állítja ő, a történelmet a kis közösségek írják, „melyek a nagy tömegek mozgásirányát képviselik”. Ugyancsak BALOGH EDGÁR véleménye szerint az olyan írók, mint Haidu (sic!) Győző, Sütő András és Kovács György, elvesztették jelentőségüket, mivel „többé nem tudnak semmiféle történelmet írni”, ellenben GÁLFALVI GYÖRGYNEK fontos szerepe lehetne ebben a tekintetben.

GÁLFALVI GYÖRGY olyan kijelentéseket tett, miszerint tagja egy irodalmi körnek Marosvásárhelyen, de „egyesegek” nem vesznek részt ebben a körben a „megfélemlítés” miatt. Azt is állította, hogy a magyar kisközösségek területén, mint a marosvásárhelyi irodalmi körök, kórusok és művelődési egyletek, semmit nem tud majd elérni, mivel az állami szervek szándéka elpusztítani a magyar közösségeket.

A nevezett BALOGH EDGÁR Kolozsvárról, elemezve a GÁLFALVI GYÖRGY által nemrég írt TÖREDÉK című regényt, egy megbízható forrásnak elárulta:

„A legfontosabb a jelzés, és ebben nincs hiány. Hogy hallatszódjék a panasz, hogy az, akit a vezetőségbe választottak, nem nyitja ki a száját...”, vagy hogy ez a dolog „annak a szilágysági tanítónőnek a vallomása legyen?! végül is minden, ami a szögesdrót körül történik”. BALOGH EDGÁR rámutat, hogy öröme, hogy szolgál az, ahogyan a szerző bemutatja a regényhősöket, „mert ők ismerik a kis dolgok nagyságát, és konkrétan egy sorsával küzdő nép ügyében foglalnak állást”, az alábbi következtetést vonva le: „az író ezen meggyőződésért harcolni kell mindenfajta elidegenedés ellen, különösen ott, ahol ez kultúraforrássá válhat.”

Végül a nevezett BALOGH EDGÁR azt javasolta GÁLFALVI GYÖRGYNEK, „hogy őrizze meg a népi írók jellegzetes felelősségtudatát és az igazságért való lángolását, amely sosem absztrakt, hanem a realitásból táplálkozik”. Az ellenőrzött adatokból az következik, hogy a szerző az említett regényt BALOGH EDGÁRNAK ajánlja.

1974 során az ország minden újságjának és folyóiratának szerkesztőségében átszervezések és a feladatok újraelosztása történt, ami az IGAZ SZÓ folyóiratot is érintette, ahol nevezett GÁLFALVI GYÖRGY dolgozik.

A fenti jelenséggel kapcsolatban a következő kijelentést tette: „Elég zaklatott állapotban vagyok. Közel állunk hozzá, hogy eltöröljenek a föld színéről bennünket. A folyóiratnál sikerült valamit megmenteni, az állásokból is. Azt mondják, a szerkesztőség megőrzi az eddigi keretét, de nincs okom ezt hinni. A magyar napilapok többségéből hetilap lesz, és a felesleges embereket szélek eresztették. Újságírókra nincs szükségünk, irodalomra sem, de nem merjük beismerni ezt.”

Ugyancsak a rendelkezésünkre álló információkból következik, hogy nevezett GÁLFALVI GYÖRGY levelezési kapcsolatot tart fenn egyes idegen újságírókkal és írókkal, akik ellenségesen viszonyulnak államunk politikájához.

Így 1974 májusában fent nevezett vendégül látta SZAKOLCZAI (sic!) LAJOS magyar állampolgárt – költő, a Magyar Népköztársaság Írószövetségének tagja, aki már 1973 decemberében is ellátogatott hazánkba. Jelezték, hogy írásokat gyűjt a romániai magyar íróktól abból a célból, hogy különféle magyarországi újságokban és folyóiratokban, például a TISZATÁJBAN vagy KARTÁRSBAN (sic!) közölje őket. E látogatások alkalmából a magyar állampolgár több dolgot felvetett, köztük a következőket:

Érdeklődött, hogy milyenek országunkban a magyar nemzetiségű képzőművészek körülményei, és hogyan értékesítik műveiket, fiatal, ismert tehetségek után érdeklődött, kifejezve kívánságát, hogy bizonyos időre elvigye őket Magyarországra. A magyar állampolgár ezen kérésére GÁLFALVI GYÖRGY ajánlotta neki TAMÁS ANNÁT, BALÁZS IMRÉT ÉS AMBRUS IMRÉT, megjegyezve, hogy az utóbbi kettő idősebb és számon tartott tehetséges művész. Felvetette az ötletet, hogy Kolozsváron is kérjen véleményt, ahol ifjú tehetségek vannak. Az idegen állampolgár meghívta GÁLFALVI GYÖRGYÖT, hogy látogasson el Magyarországra, hogy összehozhassa néhány irodalmárral, és megígérte, hogy hozzásegíti egy interjúhoz a magyar rádióállomásoknál, és hogy jelentős anyagi támogatásban fogja részesíteni.

A fenti problémákat tekintetbe véve, nevezett GÁLFALVI GYÖRGY további megfigyelése céljából a következőket javasolom:

– Mivel nevezett GÁLFALVI GYÖRGY RKP-tag, az illetékes pártszervekhez továbbítani kell egy jegyzetet az információkkal, amelyekkel róla rendelkezünk, és jóváhagyásukat kell kérni, hogy továbbra is, szervezettebb módon megfigyelhessük, figyelembe véve a fontosságát az állam biztonságára nézve az általa okozott gondoknak;

– A fent nevezett megfigyelését informatív megfigyelési eljárás keretében, melynek során megfelelő intézkedéseket hozunk, hogy megismerjük a tartalmát kiadásra szánt vagy nem kiadásra szánt munkáinak és írásainak, hogy megakadályozzuk a kinyomtatását olyan munkáknak, melyek tartalma értelmezhető.

– Mivel nevezett GÁLFALVI GYÖRGY kapcsolatot tart fenn írókkal, újságírókkal és bizonyos értelmiségiekkel Kolozs és Hargita megye területéről, kezdeményezni kell az együttműködést ezen megyék biztonsági szerveivel, melyek a végső cél elérését szolgálják, azaz a nevezett negatív és ellenséges tevékenységének dokumentálását.

A megfigyelésünk alatt álló elem titkos követése érdekében intézkedéseket fogantatosítunk a „T. O.”-n, a létező információs hálózaton keresztül. Emellett fontolóra veszünk egy új, ígéretes beszervezést a szóban forgó elem környezetéből, mivel a létező források nem tudnak minden esetben informálni a valós helyzetről.

őrnagy
(aláírás)
CNSAS pecsétje
Egyetértek a javasolt intézkedésekkel.
(aláírás olvashatatlan)
(Ristea Gheorgheról van szó – G. Gy.)

(Kézzel:)

- Havonta mutassák be nekem elemzés végett.
 - Jelentsék nekem az időközben jelentett fontos aspektusokat.
 - Intézkedések az előzetes dokumentumok megszerzésére (találkozik Balogh Edgárral és a külföldi, de belföldi elemekkel is).
 - A fiókban levő esetleges kéziratok ellenőrzése.
 - Figyelni arra, hogy ne idegenítsen el dokumentumokat.
- (Aláírás olvashatatlan) (Lásd mint fent – G. Gy.)

11.12.74.

A jelentéshez két megjegyzést fűznék. Szokolczay Lajos kitűnő kritikus és irodalomtörténész, sokoldalú ember, de verseket nem írt. Sem Töredék, sem más címen nem írtam a hetvenes években kisregényt, ezért nem is ajánlhattam Balogh Edgárnak, akit egyébként valóban tiszteltem és szerettem, de rengeteg vitám volt vele.

Belügyminisztérium CNSAS pecsét.
Maros Megyei Felügyelőség Szigorúan titkos
Belügyi Információs Szolgálat 2 példányban

JELENTÉS

1975. DECEMBER 11.

– javaslat bűnügyi eljárás kezdeményezésére nevezett marosvásárhelyi illetőségű GÁLFALVI GYÖRGY esetében

Gálfalvi György, született 1942. április 28-án, Marosvásárhelyen, György és Margit gyermeke, magyar nemzetiségű, román állampolgárságú, egyetemi tanulmányok, tanári végzettség, jelenleg szerkesztő minőségben a marosvásárhelyi IGAZ SZÓ folyóirat szerkesztőségének alkalmazottja, az RKP tagja, politikai vagy közjogi perben nem volt elítélve, lakhelye Marosvásárhely, Moldovei u. 28. sz., 16. lakrész.

A fent nevezettről még 1973-ban jelezték, hogy nacionalista–ellenséges állásfoglalású, értesítették az illetékes pártszerveket, és engedélyezték szervezett megfigyelését. 1974.12.14-én informatív megfigyelési dossziét nyitottak számára.

A beérkezett információkból az következik, hogy a célszemély nacionalista–irredenta eszméket vall, miszerint:

- hazánkban szisztematikus elrománosítás zajlik;
- a magyar nemzetiségű lakosságnak nincsenek a románokkal egyenlő jogai, a törvény által előírt jogokat a gyakorlatban nem alkalmazzák;
- hamisan mutatta be a hazánkban uralkodó állapotokat egyes külföldi állampolgároknak, akikkel kapcsolatba került. Nagy ismeretségi köre van marosvásárhelyi, kolozsvári, temesvári, csíkszeredai, nagyváradi, nagybányai és egyéb helységekből való magyar nemzetiségű értelmiségiek közt, különösen az írók és más olyan személyek közt, akikről irodalmi érdeklődést jeleztek. Közeli barátja a kolozsvári BALOGH EDGÁR írónak, akit a Kolozsvári Felügyelőség követ figyelemmel, és akiről jelezték, hogy ellenséges érzületű. A begyűjtött információkból az következik, hogy nevezett GÁLFALVI GYÖRGY terjeszteni kívánja ellenséges eszméit a magyar nyelvű irodalmi körökbe csoportosult fiatalok között (pl. Kolozsváron, Temesváron stb.) – 19-196. o. A célszemély által okozott gondok miatt dokumentálni kezdtük az illető ellenséges tevékenységének egyes vonásait, előzetes intézkedéseket tettünk, melyek a következő eredményekkel jártak:

1974 novemberében GÁLFALVI GYÖRGYÖT meghívták Kolozsvárra, a Gábor Áron Irodalmi Kör (sic!) egyik ülésére, ahol is a fiatal egyetemistákból álló hallgatóság előtt a következő kijelentéseket tette:

- hazánk együtt élő magyar nemzetisége asszimiláció áldozata, arra kérte az eljövendő fiatal magyar értelmiségieket, hogy különösen járuljanak hozzá az együtt élő magyar nemzetiség kulturális értékeinek megőrzéséhez, mert e nemzetiség csak így módon maradhat fenn;
- egyes, magyar nemzetiségű román állampolgárok lakta helységeinket elzárják a világtól, és a kulturális és civilizációs értékektől, és ezt a helyi állami szervek elősegítik;
- a jelenlevők előtt utalt arra, hogy hazánk együtt élő magyar nemzetisége hamarosan „elpusztul”, pontosítva, hogy az általa (e gondolat bizonyítására) felhozott példák nem egyediek, hogy mindenütt vannak ilyen esetek, és hogy a magyar értelmiségnek küldetése megállítani ezt a folyamatot;
- bemutatta nemrég megjelent, Szülőföldön, világszéli című riportkötetét, s eközben elmondta, hogy a riportok készítése céljából tett utakon több magyarok lakta faluban járt, melyet a hatóságok elhanyagolnak, és olyan elzártak, mintha a világ szélén lennének. Azt is állította, hogy a mai nemzedéknek a cenzúra miatt egyre nehezebb megjelentetni saját gondolatait.

A fenti problémák a következő, az irodalmi körön részt vevő személyek nyilatkozataiból tűnnek ki:

- GYÖRFI (sic!) KÁLMÁN – IV. éves hallgató – 212. lap
- GAGYI IOSIF PAVEL – II. éves hallgató – 223. lap
- BÁLINT ÁKOS – II. éves hallgató – 232. lap
- SZILÁGYI GÁBOR – IV. éves hallgató – 241. lap

1975 februárjában GÁLFALVI GYÖRGY részt vett a temesvári Látóhatár irodalmi kör ülésén. Egy 40–50 diákból és tanügyi káderekből álló hallgatóság előtt a következő kijelentéseket tette:

- a bánáti magyarok konformizmust, megengedhetetlen szellemi és anyagi apátiát tanúsítanak, nem vesznek részt a magyar nemzeti kultúra ápolásában, és élénkebb tevékenységet szorgalmazott ez irányban;
- az Igaz Szó gyenge tartalma bizonyos időszakokban azzal magyarázható, hogy megkövetelik egyes politikai cikkek közlését az

irodalmi szövegek kárára (például a képviselőválasztások idején, az RKP XI. Kongresszusa alatt stb.)

– a riportokról beszélve azt állította, hogy nem mindig lehet kimondani az igazat, mert közbeavatkozik a cenzúra, mert az igazság kifejezésének „korlátai” vannak.

A fenti problémák a következő személyek nyilatkozataiból tűnnek ki:

– BÁLINTFI OCTAVIAN – egyetemi asszisztens – 200. lap

– KISS PETRU FRANCISC – IV. éves hallgató – 203. lap

– SZABÓ ZSOMBOR – II. éves hallgató – 205. lap

– BÁLINT FRANCISC – V. éves hallgató – 207. lap

– BAKK NICOLAE – V. éves hallgató – 208. lap

– IMREH STEFAN – IV. éves hallgató – 210. lap

Tekintve, hogy nevezett GÁLFALVI GYÖRGY terjesztette ellenséges eszméit és felfogását, értékelésünk szerint nevezett a „szocialista rend elleni propaganda” kihágást követte el a Büntetőtörvénykönyv 166. cikkelyének 2. bekezdése értelmében. A fentieket tekintve, a 00300/1973. Belügyminisztériumi Rendelet értelmében kérjük, intézkedjenek.

A FELÜGYELŐSÉG FŐNÖKE A SZOLGÁLAT FŐNÖKE

Ristea Gheorghe tábormok Bătagă Tiberiu alezredes

(aláírás) (aláírás)

CNSAS pecsétje

Călian L. alezredes SZIGORÚAN TITKOS

Szám: 1877 Egyetlen példány

Keltezés: 1974.12.03. CNSAS pecsét

Tájékoztató jegyzet

Informátorunk közlése szerint ma este benézett a szobájába VARGA ISTVÁN, hogy a hogyléte felől érdeklődjön. Utóbbi azt mondta, hogy péntek este volt a Gál (sic!) Gábor Irodalmi Kör ülésén, és elmondta, hogy ott beszédet tartott GÁLFALVI GYÖRGY.

V. S. elárulta informátorunknak, hogy egyszerűen égnek állt a haja, amikor meghallotta GÁLFALVI GYÖRGY szavait, viszont nem mondta el konkrétan, mire érti. De végül V. S. azt mondta, hogy inkább ne is ment volna el, a következő kijelentéssel zárva mondandóját: „Ez sem fog messzire jutni”, párhuzamot vonva a saját helyzetével is, amikor a Szekuritáté nyomozott utána.

Az informátor nem folytathatta beszélgetését V. S.-nal, mert elkésett volna a találkozárról.

1974. december 3.

GÁLFALVI GYÖRGY szerkesztő Marosvásárhelyen, korábban is jeleztek róla nacionalista–ellenséges megnyilvánulásokat.

Feladatok: informátorunkat utasítottuk, hogy folytassa a beszélgetést V. S.-nal, hogy konkrétan és részletesen megismerje GÁLFALVI GYÖRGY ellenséges megnyilvánulásait a Gál (sic!) Gábor Irodalmi Körön.

Emellett vegyen ő is gyakran részt ennek a körnek az ülésein.

Intézkedések: felvenni a kapcsolatot alulírott SZABÓ informátorával, aki a kör üléseit látogatja, hogy megállapítsa, részt vette-e ez alkalommal, és megtudja, miről beszéltek. A II. közösség lehetőségeit is számba venni. Javasolom a GÁLFALVI GYÖRGYEL kapcsolatos anyagot kiértékelés végett átküldeni a Maros Megyei Felügyelőségre. Az értesítés másolatát a ...-tal kapcsolatos SIG-dossziében is kiértékelni.

Călian alezredes

A célszemély megjegyzése:

A jelentésben jelzett nyilatkozatokat 2008 áprilisában olvastam, ki is kértem, de nem küldték utánam. Sajnálom, hogy embereket vontak felelősségre és hurcoltak meg miattam. Nyilatkozataikból éreztem, milyen nyomás alatt állhattak a kihallgatás során. Györffi Kálmán, aki azonnal beszámolt nekem kálváriájáról, ezt így érezte: – Tudod rólam, milyen erős dohányos vagyok, de ott a hetedik órában mertem megkérdezni, rágyújthatok-e. A második napon olyasmit is aláírtam rólad, ami nem igaz. Nem tudtam magamról, hogy ennyire gyenge vagyok. Ha gondolod, megyek és visszavonom.

Kiss Pétertől 2008 után elnézést kértem, amiért kellemetlenséget okoztam neki. Ismerjük egymást, de nem tudtam, hogy ott volt a temesvári irodalmi körön. Most bevallotta, a vállalatokon annyira kikészült, hogy nem tudta letenni a vizsgáit, meg kellett ismételnie az évet.

Egykori évfolyamtársam, drága jó cimborám, Schreiner József – írói nevén Aradi József – nem szerepel a felsorolásban, de mint a Gaál Gábor Kör akkori irányítóját, őt is kihallgatták. Azonnal beszámolt nekem, s ő is neki volt keseredve, hogy végül olyasmit is aláírt rólam, amivel nem értett egyet. 2008-ban, miután nyilatkozatát elolvastam, azonnal írtam Mexikóba, ahol akkor Jócó élt, s megnyugtattam, nincs abban a nyilatkozatban semmi súlyosan terhelő, tartásos vallomás a kényszerhelyzetben. 2013 januárjában arról ír – ezúttal már Budapestről –, hogy elküldték neki Bukarestből megfigyelési dossziéját, de a Gaál Gábor Körrel kapcsolatos nyilatkozatának utolsó oldalát nem tudja kiolvasni, s megkérdi: „Nincs meg ez nálad, Gyurka, olvashatóbb formában? Csak arra emlékszem, hogy a két első oldal után roppant elégedetlenek voltak deklarációmmal, és a 12-ik óra után azt mondták, addig nem megyek ki a Traian utcából, amíg valami elmarasztalót nem írok le rólad. Most tényleg érdekelne, hogyan másztam ki ebből a slamasztikából. A felsőbb szerveknek Crăciun őrnagy végül azt jelentette, hogy a deklarációmban »ellened vallottam«. A zárójelentésben ez áll: (Románból fordítom: G. Gy.) »Schreiner A. Iosifot behívták és kihallgatták nevezett Gálfalvi György ügyében, aki a Gaál Gábor kör egyik ülésén súlyos nacionalista–irredenta megnyilvánulásokban ragadtatta magát. Ebből az alkalomból Schreiner A. Iosif írásos nyilatkozatot tett, melyben részletesen beszámol az érintett ellenséges megnyilvánulásáról.« Ez annál is inkább meglepő fordulat, mert erre hivatkozva – (románból fordítva): »a vizsgálat alkalmából helyes álláspontra helyezkedett« – nyaggattak utána évekig, hogy szervezzenek informátornak, (románból fordítva) »de ő visszautasította az együttműködést a Szekuritáté szerveivel.«

Nem tudtam Jócónak segíteni, mert, mint említettem, nekem végül nem küldték el a nyilatkozatot. Nem értem, hogy miért, mint ahogy sok mindent nem értek a hivatal munkájából. Aradi József levélrészletét természetesen az ő beleegyezésével közlöm.

INTÉZKEDÉSI TERV (Plan de măsuri)

a KELEMEN informatív megfigyelési ügyben, melynek tárgya nevezett GÁLFALVI GYÖRGY, a marosvásárhelyi IGAZ SZÓ szerkesztője;

– Gálfalvi György, született 1942. április 28-án, Marosvásárhelyen, György és Margit gyermeke, magyar nemzetiségű, román állampolgárságú, egyetemi tanulmányai alapján irodalomtanár, jelenleg szerkesztő minőségben a marosvásárhelyi IGAZ SZÓ folyóirat szerkesztőségének alkalmazottja (az illetékes párt szerv jóváhagyta a megfigyelését), az RKP tagja, lakhelye Marosvásárhely, Moldovei u. 28. sz., 16. lakrész.

Fent nevezett 1974 óta szerepel adatbázisunkban, amikor jelezték, hogy nacionalista megnyilvánulásai vannak, és gyanús a viszonya idegen állampolgárokkal, amiért 1977-ben figyelmeztetésben részesült. A figyelmeztetés után egy ideig tartózkodott a nacionalista–irredenta megnyilvánulásoktól (a bekezdés további részéhez és a következő bekezdéshez ezt a megjegyzést fűzték kézzel: „Bizonyos információk alapján” – G. Gy.), de 1980-ban közeli barátja lett SORESCU megfigyeltnek [Sütő András fedőneve – G. Gy].

A SORESCU, de bátyja, nevezett GÁLFALVI ZSOLT által is rá gyakorolt befolyás következtében az utóbbi időben megjelent egyes gyanús elemek környezetében, ismét felveszi a kapcsolatot idegen állampolgárokkal „HELGÁBÓL” [Magyarország fedőneve – G. Gy.], és pártunk és államunk politikájától idegen irodalmi művek olvasása és tanulmányozása foglalkoztatja.

Így ez év októberének elején SORESCUTÓL megkapta elolvasás végett DURÁNYI [DURAY – a célszemély] MIKLÓS csehszlovák író KUTYASZORÍTÓ című könyvét.

Jó barátja a kolozsvári SZŐCS GÉZÁNAK, az ELLENPONTOKBAN részt vevő elemnek és egyéb nacionalista-irredenta elemeknek. Figyelembe véve a létező információkat a szóban forgó személyről, a következő biztonsági intézkedéseket fogantatosítjuk, megismerési, befolyásolási, mérséklési és semlegesítési célból:

Befolyásolási célból:

a) VIOREL és GYÖRGY informátorok által igyekezünk rávenni a célszemélyt, hogy szakítsa meg kapcsolatait SZŐCS GÉZÁVAL, mivel az utóbbit felelőtlen elemnek tartjuk, aki népszerűségi viselkedéséből sok magyar nemzetiségű értelmiségit igyekszik bajba keverni. A célszemélynek LÁSZLÓ is ilyen irányú tanácsokat fog adni.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

b) VIOREL és GYÖRGY informátorok a célszemélyt igyekeznek rávenni, hogy megírjon – és gondoskodjon róla, hogy megjelenjenek az IGAZ SZÓBAN – olyan cikkeket, amelyek politikai állásfoglalást jelentenek azáltal, hogy politikai és irodalmi eseményeket mutatnak be vagy véleményeznek.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

c) Hogy befolyásoljuk és elhatároljuk a célszemélyt más személyektől a környezetéből, akikről jelezték a nacionalista állásfoglalást, értesíteni fogjuk a megyei párt szervezetet a helyzetéről, és javasoljuk, hogy más értelmiségekkel együtt kapcsoljuk be tudomány- és kultúranepszerűsítő konferenciák szervezésébe és tartásába. Mivel ezen tevékenység során ellenőrzés alatt áll, meg lehet oldani a befolyásolását és az elhatárolását vagy elkülönítését egyes elemektől a környezetéből, melyekről ugyancsak ellenséges nacionalista hozzáállást jeleztek.

Határidő: 1983. XI. 15. A párt szervezet értesítése és a fenti javaslat továbbítása.

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

d) Figyelembe véve a névtelen [feljelentőlevél – G. Gy.] tartalmát, amiről SORESCU célszemély is tudomást szerzett, találkozót szervezünk vele, hogy rávegyük: foglaljon állást SABÁUVAL [Szőcs Géza fedőneve – G. Gy.] kapcsolatban, és más magyar nemzetiségű értelmiségieknek – konkrétan GÁLFALVI GYÖRGYNEK – is tanácsolja azt, hogy határolódjanak el az illetőtől, hogy ne vigye őket bele olyan tevékenységekbe, amelyek semmi jót nem hoznak a nemzetiségek együttélésének hangulata terén.

Véleményünk szerint a SORESCUVAL a fenti célból tervezett beszélgetés hozzájárul majd SABÁU elkülönítéséhez egyes Maros megyei magyar értelmiségiektől.

Határidő: 1983. XII. 20.

Felelős: BĂȚAGĂ TIBERIU ezredes

Megismerési, befolyásolási és mérséklési célból a következő informátorainkat fogjuk felhasználni:

– GYÖRGY informátornak azt az utasítást adjuk, hogy vegye rá a célszemélyt: egész tevékenységében tartsa tiszteletben a 18-as Minisztertanácsi Határozat előírásait, mely az idegen állampolgárokkal való kapcsolatokat szabályozza. Arra utalunk, hogy az idegenekkel való viszonyában tartózkodjon az illetők ellenséges eszméinek terjesztésétől, és ne terjessze idegen szerzők műveit, melyek ellenséges tartalmúak a Román Népköztársaság kormányzati formájára nézve. Tárgyalási alapul informátorunknak rendelkezésére áll a tény, hogy a célszemélyt már behívták a Szekuritátéra a fent említett minisztertanácsi határozat által tiltott tevékenységekért. Hasonlóképpen, a fenti informátor utasítsa a célszemélyt bizonyos cikkek megírására, melyek politikai állásfoglalást feltételeznek, ami hozzá fog járulni a célszemély elhatárolásához bizonyos személyektől a környezetében, akikről ellenséges megnyilvánulásokat jeleztek.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

– LÁSZLÓ informátornak azt az utasítást adjuk, hogy jelezze nekünk a célszemély foglalatosságait a munkahelyén, írásai tartalmát, hogy betartja-e munkahelyén a 18-as Minisztertanácsi Határozat előírását az idegen állampolgárokkal való kapcsolattartásra vonatkozóan valamint a többi szerkesztő véleményét a célszemély foglalatosságairól.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

– KATONA informátorunk információkat tud szolgáltatni a célszemély írásainak tartalmáról, kapcsolatáról az ÚJ ÉLET folyóirat egyes szerkesztőivel vagy egyéb csúcsértelmiségekkel, mint SORESCU, NÉMET [Nagy Pál fedőneve – G. Gy.] vagy egyéb elemekkel, akikről jelezték, hogy nacionalista–irredenta álláspontot képviselnek.

Más információs forrásoknak is utánanéznünk a célszemély környezetében levő magyar értelmiségiek között, akiket különféle

feladatokkal bízunk meg a célszemély megismerése, befolyásolása és mérséklése céljából.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

Az otthonában, munkahelyén és SORESCU valamint NÉMET célszemélyeknél létező T források útján megpróbáljuk kideríteni a célszemély foglalatosságait, más magyar nemzetiségű csúcsértelmiségekkel való kapcsolatát, akiket megfigyelünk, vagy akik időközben ellenséges megnyilvánulásokat tanúsítanak. Hasonlóképpen megpróbáljuk kideríteni, milyen kapcsolatot tart fenn egyes idegen állampolgárokkal, különösen a HELGÁBÓL származókkal. E célból újraelemezzük a létező forrásokat nevezett KELEMENRŐL [ez az én egyik fedőnevem – G. Gy.], hogy megállapítsuk a nevét az idegeneknek, akikkel kapcsolatba került az évek során, és igyekszünk majd kideríteni az illetők foglalatosságait, amikor még ellátogatnak hazánkba (főleg a GÁT művelet keretében megfigyelt személyekre utalunk).

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

LÁSZLÓ és GYÖRGY informátoraink által és a célszemélynél meg a NYUGDÍJASNÁL [Bözödi György fedőneve] levő T eszközök segítségével megállapítjuk, hogyan halad a nevezett kapcsolata SABĂU célszeméllyel, akit a Kolozs Megyei Felügyelőség követ. A célszemélytől SABĂURŐL felvett nyilatkozat másolatát elküldtük a Kolozs Megyei Felügyelőségre, hogy megtudjuk, hogyan jutott DURAY MIKLÓS KUTYASZORÍTÓ című könyvének birtokába. Ha eltérések lesznek a kettőjük nyilatkozatában, fontolóra vesszük KELEMEN célszemély újbóli kihallgatását.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

Ugyancsak mérséklés céljából VIOREL informátort megbízunk, vegye fel a kapcsolatot a bukaresti G. ZS.-tal, hogy figyelmeztesse öccsét (az általunk megfigyelt KELEMENT): a jövőben kerüljön minden olyan tevékenységet, mely az állami szervek figyelmét ráirányítaná. (A bekezdés mellett kézírással: „Igen” – G. Gy.)

Határidő: 1983. XII. 15.

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

A GÁT művelet keretében figyelemmel fogjuk követni a HELGÁBÓL származó idegeneket, akik a célszemélyt felkeresik, vagy ő keresi fel az illetőket, hogy tisztázzuk a kapcsolat természetét, és foganatosítsuk a szükséges biztonsági intézkedéseket.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

BÎRSAN IOAN kapitány

Számítunk a marosvásárhelyi szerkesztőségekben levő informátorainkra avagy hálózatunk egyéb magyar nemzetiségű értelmiségieire, akik a közeljövőben HELGÁBA fognak utazni, hogy kapcsolatot kezdeményeznek a célszemély ottani ismerőseivel abból a célból, hogy tisztázzák, milyen viszonyban vannak a célszeméllyel.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

BUZOGÁNYI (sic!) BÉLA alezredes (Helyesen: Buzogány – G. Gy.)

BÎRSAN IOAN kapitány

Egész idő alatt hasznos információcserét foganatosítunk a Kolozs Megyei Felügyelőség – Securitate – B szolgálatával, hogy megállapítsuk, hogyan alakulnak az általunk megfigyelt KELEMEN kapcsolatai SABĂUVAL és más kolozsvári magyar nemzetiségű értelmiségiekkel, akikről jelezték, hogy nacionalista–irredenta felfogásúak, és gyanús kapcsolataik vannak idegen állampolgárokkal HELGÁBÓL.

Határidő: állandó

Felelős: GRAMA NICOLAE alezredes

Időnként értesítjük a pártszerveket az ügy operatív alakulásáról.

Időközben a jelen tervet megfelelő intézkedésekkel egészítjük ki az ügy alakulásának megfelelően.

I. SZAKÉRTŐ

GRAMA NICOLAE

alezredes

(aláírás)

Belügyminisztérium

Marosmegyei Felügyelőség „F” szolgálat

Iktatószám 0012886, 1983. 10. 27.

Szigorúan titkos

Egyetlen példány

Az I. Szolgálatnak

Feljegyzés

nevezett Gálfalvi György megfigyeléséről, fedőneve Kelemen

lakik Marosvásárhelyen, Moldovei utca 28 szám 16. lakrész

az Igaz Szó szerkesztője, 1983. 10. 27–30. közötti időszak alatt

A célszemély tevékenysége

1983. 10. 27-én 12 óra 45-kor Kelemen kijött a megfigyelő szervek (a Szekuritáté) épületéből, a megfigyelő tisztek őt kísérve beültek az 1MS-220 rendszámú autóba, és Kelemen lakására mentek. 13 óra 20 perckor visszamentek a megfigyelő szervekhez. (Érdekes, nekem úgy tűnt, hogy a látogatás sokkal tovább tartott – G. Gy.)

15 óra 10 perckor a célszemély kijött a Szekuritáté épületéből, beszállt a 2MS-8699 rendszámú Trabantjába, amelyet a Borsos Tamás utcában parkolt le, és elment a Teleki Könyvtár parkolójáig. Itt megint kiszállt, és bement a könyvtárba, közben gondterhelten tűnt. A könyvtárból 15 óra 40 perckor jött ki a feleségével, aki nagyon izgatottnak, nyugtalannak és kisírtnak látszott. Néhány percig beszélgettek a könyvtár előtt, majd elbúcsúztak, a felesége visszament a könyvtárba, Kelemen 15 óra 45 perckor hazament. Az autót

a tömbház mögött parkolta le.

Tizennyolc órakor Kelemen elindult hazulról, és autóval a szerkesztőségbe ment, ahol körülbelül 15 percig tartózkodott (ekkor tájékoztattam telefonon Szőcs Gézárt kihallgatásomról – G. Gy.), utána egyedül jött ki, s beszállt az autójába, elment a Mărăști utcába, ahol Sorescu (Sütő András – G. Gy.) lakik, s mert a lakásban nem égett a villany, anélkül, hogy megállt volna, elment a ház előtt, és hazahajtott. 18 óra 30-kor ért haza, és nem jött ki a házból 20 óráig.

1983. 10. 28-án 9 óra 45 perckor Kelemen kijött a házból, kezében egy sportszatyorról és egy műanyagtasakkal, amelyben több könyv alakú csomag volt, ezeket betette az autóba, utána elment a Super üzletbe, vásárolt egy liter tejet, hazavitte, majd beszállt az autóba, az apósáék lakására hajtott, ahol letette az említett csomagokat, és három perc múlva bement a szerkesztőségbe.

14 óra 5 perckor Kelemen egyedül jött ki a szerkesztőségből, és autóval ment a Kossuth utca 10 szám alá, ahol az édesanyja lakik, akinél körülbelül 20 percig tartózkodott, ezután 14 óra 30 perckor hazament.

15 óra 45 perckor Kelemen egyedül indult otthonról autóval, és az állomásra hajtott. Itt találkozott az édesanyjával, aki a peronon várta, s együtt várták a Régen felől érkező vonatot. A vonatból kiszállt egy 60–70 éves hölgy, és miután megcsókolták egymást Kelemennel és az édesanyjával, az autóhoz mentek, betették a csomagokat, és elmentek a Kossuth utca 10 szám alá. 16 óra 20 perckor Kelemen egyedül jött ki s hazament. 20 óráig nem jött ki a házból.

1983. 10. hónap 25-én 10 óra 30 perckor Kelemen egyedül jött ki a házból egy fekete szatyorról a kezében, amelyben egy 35x20x15 centiméteres csomag volt, beszállt az autóba, és elhajtott az 1918 December Bulevárdon levő javítóműhelybe, a Rodica cukrászda mellé. Bement a javítóműhelybe, kezében a fekete szatyorról, melyben a csomag volt, s amikor öt perc múlva kijött, a szatyorban már nem volt ott a csomag. Ezután beszállt az autóba, s elment a szerkesztőségbe, ahova 10 óra 40 perckor ért be. Előtte három perccel érkezett meg Sorescu célszemély. (Sütő András – G. Gy.)

13 óra 20 perckor Kelemen egyedül jött ki az épületből, és autóval a Teleki Könyvtárhoz hajtott. Öt perc után a célszemély a feleségével és ennek édesanyjával együtt jött ki. Mindhármán az autóhoz mentek, beszálltak és a Petrila utca 3 szám alatti címre mentek. Itt mindhármán bementek, majd öt perc múlva a célszemély három teli műanyag tasakot hozott ki az autóhoz. Egy perc múlva kijött a felesége is a szüleitől, és még körülbelül három perccel át beszélgettek a ház előtt. Ezután Kelemen és a felesége elváltak a szülőktől, s hazamentek. 13 óra 50 perckor a tömbház előtti járdán az autót leparkolta, és miután kivette belőle a csomagokat, befele indultak. A felesége belépett a házba, a célszemély megállt a 2MS-1199-es rendszámú gépkocsi mellett, és beszélgetni kezdett annak tulajdonosával, Friciu Viorella, aki Komáromi Mihály célszemély sógora, és ugyanabban a tömbházban lakik, mint Kelemen. Ezután együtt mentek be a tömbházba.

14 óra 15 perckor Kelemen egyedül jött ki a házból, és elment a Super üzletbe. Az üzlet előtt találkozott Boér Francisc-kal (Boér Ferenc színművészről van szó – G. Gy.), aki Marosvásárhely, Koronka utca 204 szám 28 lakrész alatt lakik, 1940. 04. 23-án született, apja neve Francisc, anyja neve Jozefina. Körülbelül 15 perccel keresztül beszélgettek, ezalatt, mellettük elmenve hallani lehetett, hogy a célszemély azt mondja, az „illetéktelenek” valamiről kérdezték. Miután elváltak, a célszemély visszament az üzletbe, bevásárolt és hazament.

15 óra 15 perckor Kelemen kijött a házból, beszállt az autóba, és elment a Dacia üzlet mögötti piacra, ahol zöldséget vásárolt, és 15 óra 25 perckor hazament. 20 óráig nem lépett ki többé otthonából.

1983. 10. 30-án Kelemen célszemély nem lépett ki házából 13 óráig, amikor a megfigyelést abbahagytuk.

A megfigyelés alatt a célszemély meglátogatta rokonait, elsősorban az apósáékat. Élénk természetű, figyelmes a környezetével, hozzáértően vezet (erre utólag is nagyon büszke vagyok – G. Gy.). Az első napon megfigyelhető volt, hogy gondterhelt, nyugtalan és valami foglalkoztatja. A legközvetlenebb ismerőseinek elmondta, hogy a Szekuritáté szervei kihallgatták és házkutatták. Első este meg akarta látogatni lakásán Sorescu célszemélyt, valószínűleg azért, hogy a házkutatásról beszámoljon.

A megfigyelés befejeződött.

A F. szolgálat főnöke
Merdari Ioan alezredes

A célszemély megjegyzése: a fenti jelentés mellett illusztrációként több fénykép, mondhatnám sorozat található. Dossziém 1974-től kezdve több ilyen megfigyelési jelentést tartalmaz, a kihallgatásoktól és a házkutatástól független időpontokban is, kiszámíthatatlan periodicitással. Külföldi vendégeim látogatásakor gyakran vettem észre, hogy gépkocsin és gyalog követnek, fényképeznek, olykor az volt az érzésem, szándékosan éreztetik velem jelenlétüket.

*

Nehéz szívvel írom ezt az emlékiratot. Nehéz szívvel, mert nem felszabadultan, az elmondás örömeivel dolgozom. Mint életem során annyiszor, most is tele vagyok kételyekkel: ki fogja ezt megérteni, kiben fognak szavaim csobbanni. Túl sokáig voltam fiatal – az öregek is fiatalok, ráadásul ők régebben azok –, saját tapasztalatomból tudom, mennyire unják a fiatalok azokat az öregeket, akik állandóan sebhelyeiket mutogatják, ott is, ahol ők semmit sem látnak, akkor is, amikor nem erre (erre nem) kíváncsiak. Hetvenkét éves koromban talán már megengedhetem magamnak, hogy számárságokat mondjak. Szolgáljon mentségemre, hogy amint ezt írásom elején említettem, egész életemben a magamét mondtam. Ennél többet ezután sem tehetek. De ennyit – Bibó István szavaira emlékezve – meg kell tennem.

Kategória: Dokumentum
Denumire autor: Gálfalvi György

Látó Szépirodalmi Folyóirat